

Pravila ponašanja prilikom traženja znanja

[Bosanski – Bosnian – بوسني]

Muhammed b. Ibrahim et-Tuvejdžiri

Prijevod:

Senad Muhić

Revizija:

Ersan Grahovac

2014 - 1435

IslamHouse.com

﴿آداب طلب العلم﴾

« باللغة البوسنية »

محمد بن إبراهيم التويجري

ترجمة:

سناد موهيتش

مراجعة:

أرسان غراهوفاتس

2014 - 1435

IslamHouse.com

Pravila ponašanja prilikom traženja znanja

Učenje i podučavanje je jedan od najboljih ibadeta, a ibadet neće biti primljen osim uz dva uslova: iskrenost u ime Allaha i usklađenost sa praksom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allah Uzvišeni veli: ***Onaj ko želi susret sa Allahom neka radi dobra djela i neka ne obožava nikog drugog pored svoga Gospodara.*** (El-Kehf, 110.)

Vrste znanja

Šerijatsko znanje se dijeli na tri vrste:

Znanje o Allahu, Njegovim imenima, svojstvima i postupcima:

znanje o Allahovim naredbama i

znanje o situacijama i razlozima zbog kojih Allah pomaže Svoje robove i razlozima zbog kojih On ostavlja Svoje neprijatelje bez pomoći.

Sve ovo je Uzvišeni Allah pojasnio u Svojoj Knjizi, pa ako rob spozna ove vrste znanja, obožavaće Allaha na ispravan način, zasnovan na dokazima, protkan ljubavlju i poniznošću.

Rob može doći do ove spoznaje posmatrajući znamenja koja se nalaze oko njega i čitajući i razmišljajući o ajetima koje je Allah spomenuo u Kur'anu.

Allah Uzvišeni veli: ***Reci: „Posmatrajte ono šta se nalazi na nebesima i na Zemlji!“ Ali znakovi i***

opomene neće biti od koristi narodu koji ne vjeruje.
(Junus, 101.)

I veli: *Zašto oni ne razmisle o Kur'anu ili su na njihovim srcima katanci.* (Muhammed, 24.)

Propis traženja znanja

Učenjaci su nasljednici Allahovih poslanika, a znanje se dijeli na nekoliko vrsta. Najbolja i najvrednija vrsta znanja je ono znanje koje su propovijedali poslanici i vjerovjesnici, a koje govori o Allahu, Njegovim svojstvima, imenima, vjerskim zakonima i propisima.

Traženje ovakvog znanja je obaveza svakom muslimanu i muslimanki, jer se putem ove vrste znanja dolazi do spoznaje Allaha, te do ispravnog načina obožavanja.

Allah Uzvišeni veli:

1. *Znaj da nema drugog boga osim Allaha i traži oprosta za sebe, a i za vjernike i vjernice. A Allah zna gdje se krećete i gdje boravite.* (Muhammed, 19.)

2. *Nezamislivo je da čovjek kome Allah da Knjigu i znanje i vjerovjesništvo – poslije rekne ljudima: Klanjajte se meni, a ne Allahu! – nego: Budite Božji jer vi Knjigu znate i nju podučavate!* (Alu Imran, 79.)

3. *Ovo je obznana ljudima kako bi se opomenuli i kako bi spoznali da nema drugog boga osim Allaha i da bi pouku primili razumom obdareni.* (Ibrahim, 52.)

Čuvanje vremena kroz znanje i podučavanje

Omer, radijallahu 'anhu, je rekao: „**Jednog dana dok smo sjedili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pomoli se prema nama čovjek izrazito bijele odjeće, izrazito crne kose, na njemu se nisu vidjeli tragovi putovanja, a niko od nas ga nije poznavao. Sjeo je pored Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i prislonio svoja koljena uz njegova, a ruke je stavio na svoja stegna, i zatim rekao: 'Muhammede, obavijesti me o islamu.'** Na to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Islam je da svjedočiš da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, da obavljaš namaz, daješ zekat, postiš ramazan i da hadž obaviš, ako budeš u mogućnosti.' Na to će onaj nepoznati čovjek: 'Istinu si rekao.' Kaže Omer: 'Mi mu se začudismo, pita ga, a zatim veli: 'Istinu govoriš.' Onda taj čovjek reče: 'Obavijesti me o imanu.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: 'Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i da vjeruješ u Allahov kader – odredbu dobra i zla.' Na to nepoznati čovjek reče: 'Istinu si rekao, pa obavijesti me o ihsanu.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Ihsan je da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš, On tebe, zasigurno, vidi.' Zatim nepoznati čovjek reče: 'Obavijesti me o Sudnjem danu (kada će nastupiti).' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to odgovori: 'Upitani o tome ne zna ništa više od onoga koji pita.'

'Pa obavijesti me o njegovim predznacima', reče nepoznati, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Kada robinja rodi svoju gospodaricu i kada vidiš gole, bose, siromašne čobane kako se nadmeću u gradnji.' Zatim taj nepoznati čovjek ode. Nakon nekog vremena Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, me upita: 'Omere, znaš li ko je bio onaj što me je pitao?' Ja rekoh: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.' Onda Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'To je Džibril, došao vam je da vas poduči vašoj vjeri.'¹

Znanje ima svoja pravila. Neka od njih se odnose na učitelja, a druga se odnose na učenika.

Pravila kojih se treba pridržavati učitelj

1. Iskrenost prilikom govora i djelovanja

Allah Uzvišeni kaže: *Reci: Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog - jedan Bog. Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, Njemu nikoga ne pridružuje!* (El-Kehf, 110)

¹ Bilježi Muslim, br. 8.

2. Poniznost i blagost

Allah Uzvišeni kaže: *I budi ponizan prema vjernicima koji te slijede!* (Eš-Šu'ara, 215.)

3. Lijepo ponašanje

Allah Uzvišeni kaže: *Ti si, zaista, najljepše čudi.* (El-Kamer, 4.)

I kaže: *Ti sa svakim - lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni! Ako šejtan pokuša da te na zlo navede, ti potraži utočište u Allaha, On uistinu sve čuje i zna.* (El-E'araf, 199-200.)

4. Povremeno održavanje predavanja i vazova, a ne svaki dan i ne često kako ljudima ne bi dosadilo, pa da zbog toga napuste predavanje.

Abdullah b. Mesud da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Poslanik, sallallahu alejhi ve sallallahu alejhi ve sellem, nam nije često održavao predavanja kako se ne bismo umorili i kako nam zbog umora ne bi dosadilo.**“²

5. Podizanje tona i ponavljanje informacija nekoliko puta, kako bi ljudi bolje razumjeli

² Bilježe Buharija, br. 68., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 2821.

'Abdullah b. 'Amr kaže: „**Jedne prilike na putovanju Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kasnio iza nas. Kada nas je sustigao bilo je već vrijeme namaza, pa smo abdesteći samo potrali svoje noge, a on je glasno dva ili tri puta povikao: 'Teško se petama od vatre.'**“³

Enes veli: „**Kada bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio, određene riječi bi ponavljao tri puta, kako bismo bolje razumjeli, a kada bi došao određenim ljudima poselamio bi ih tri puta.**“⁴

6. Kada učitelj prilikom podučavanja vidi nešto što je prezreno treba da se rasrdi

Od Ebu Mes'uda El-Ensarija se prenosi da je neki čovjek kazao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: „**Jedva klanjam zbog toga što nam taj i taj puno odulji sa namazom.**“

Nikad nisam vidio da je Poslanik bio ljut kao tog dana. Tom prilikom je kazao: „**O ljudi, vi tjerate narod. Ko od vas bude prevodio namaz neka olakša ljudima, jer među njima ima bolesnih, slabih i ljudi sa određenim potrebama.**“⁵

7. Nekada onome ko pita treba odgovoriti opširnije nego što je tražio

³ Bilježe Buharija, br. 60., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 241.

⁴ Bilježi Buhari, br. 95.

⁵ Bilježe Buharija, br. 90., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 466.

Od Ibn Omera se prenosi da je neki čovjek upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome šta muhrim (hadžija koji je u ihramima) smije da obuče. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Nemojte oblačiti košulje, turbane, gaće, ogrtače sa kapuljačom, cipele, osim kad neko nema papuča. Tada može da ih obuče ali pod uslovom da ih odsječe tako da mu budu ispod članaka. Ne oblačite ništa što je namirisano šafranom ili momecyilonom.**“⁶

8. Postavljanje pitanja učenicima kako bi se provjerilo njihovo znanje

Od Abdullaha b. Omera se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao prisutne: „**Recite mi koje drvo liči na muslimana, ili je kao musliman? Listovi tog drveta ne opadaju i ono stalno donosi plodove?**“ Abdullah b. Omer, nastavlja: **'Pomislio sam da bi to mogla biti palma, ali sam u društvu vidio Ebu Bekra i Omera koji nisu progovarali, pa sam se postidio.'** Tada im je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao da se radi o palmi.⁷

⁶ Bilježe Buharija, br. 1542., i Muslim, br. 1177., i ovo je njegova verzija.

⁷ Bilježe Buharija, br. 61., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 2811.

9. Nejasne ili manje jasne stvari ne treba spominjati pred običnim narodom, i bilo bi dobro određena predavanja održavati samo za određene ljude, kako se ne bi pogrešno razumjela

Enes prenosi da je jedne prilike Muaz jahao iza Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga je Poslanik tri puta zovnuo, a svaki put bi se Muaz odazvao riječima: **„Odazivam ti se o Poslaniče, odazivam.“**

Nakon trećeg puta, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **„Nema nijednog roba koji svjedoči da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov Poslanik, a da Allah neće zabraniti Vatri da ga prži.“**

Muaz je pitao: **„Božiji Poslaniče, da obavijestim ljude, pa da se raduju?“**

Reče: **„Nemoj, pa da se na to oslone!“**

Muaz je ispričao ovaj hadis na samrti, bojeći se da ne bude griješan što je sakrio znanje.⁸

Prenosi se da je Ebu Hurejre kazao: **„Zapamtio sam od Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dvije posude (vrste) znanja. Jednu od njih sam prosuo (saopštio), a drugu da sam prosuo (objavio) ovaj moj grkljan bio bi prerezan.“**⁹

⁸ Bilježe Buharija, br. 128., i Muslim, br. 32., i ovo je njegova verzija.

⁹ Bilježi Buharija, br. 120.

10. Loše djelo ne treba ispravljati ukoliko postoji bojazan da se tim ispravljanjem ne prouzrokuje veća šteta

Aiša prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**O Aiša, da tvoj narod nije skoro izašao iz džahilijeta, naredio bih da se poruši i ponovo izgradi Ka’ba. U nju bih uvrstio ono što je odvojeno od nje. Spustio bih je do zemlje. Sagraadio bih joj dvojna vrata: jedna na istočnoj, a druga na zapadnoj strani. Na taj način bi poprimila izgled u kojem ju je sagraadio Ibrahim.**”¹⁰

11. Širenje znanja i ženama kao i muškarcima

Ebu Seid El-Hudri prenosi da su neke žene Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kazale: „**Muškarci su kod tebe više prisutni nego mi, pa odredi nam dan u kojem ćemo se okupljati.**“ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im je obećao dan u kojem će im održavati predavanja. Jednog dana im je kazao: „**Koja god žena odgoji troje djece, ona će joj biti zaštita od Vatre.**“ Neka je žena kazala: „**A dvoje?**“ A on je kazao: „**I dvoje.**“¹¹

¹⁰ Bilježe Buharija, br. 1586., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 1333.

¹¹ Bilježe Buharija, br. 101., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 2633.

12. Podučavanje ljudi u svim situacijama

Ummu Seleme veli: „Jedne noći se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, probudi i kazao: 'Slavljen neka je Allah! Kakva su samo iskušenja spuštена na Zemlju ove noći, i koliko je samo riznica otvoreno ove noći? Probudite vlasnice soba¹², jer možda ona koja danas ima nešto, na Ahiretu neće imati ništa.'“¹³

Ibn Omer veli: „Jedne noći pred kraj života nam je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao jaciju, a nakon što je predao selam, kazao je: 'Za stotinu godina niko od ovih koji su sada živi neće postojati na Zemlji.'“¹⁴

Muaz veli: „Jahao sam jedne prilike iza Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na magarcu kojeg su zvalu Ufejir, pa mi je on kazao: 'O Muaze, da li znaš koje je Allahovo pravo kod nas, a koje je naše pravo kod Allaha?' Kazao sam: 'Allah i Njegov Poslanik, najbolje znaju.' On tada reče: 'Pravo Allaha kod ljudi je da Ga obožavaju, ne pripisujući Mu nikoga, a pravo ljudi kod Allaha je da ih ne kazni ukoliko Mu ne budu pripisivali druga.' Rekao sam: 'Hoću li o tome obavijestiti ljude?' On odgovori: 'Ne,

¹² Tj. njegove supruge koje su boravile u svojim odajama. (op. rev.)

¹³ Bilježi Buharija, br. 115.

¹⁴ Bilježe Buharija, br. 116., i ovo je njegova verzija., i Muslim, br. 2537.

nemoj ih obavještavati kako se ne bi samo na to oslonuli.¹⁵

13. Šta se na kraju predavanja ili sijela kaže?

Ebu Hurejre prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Onaj ko se zadesi na sijelu, i pri tome izgovori nešto ružno, a zatim prije nego što napusti sijelo kaže: 'Subhaneke-l-lahumme ve bi hamdike ešhedu en la ilahe illa ente, estagfiruke ve etubu ilejke (Allahu moj, slava i zahvala Tebi pripada, svjedočim da nema boga osim Tebe, Tebi se kajem i od Tebe oprost molim)', bit će mu oprošteno ono što je počinio na tom sijelu.**“¹⁶

Ibn Omer veli: „**Veoma rijetko bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napuštao sijelo, a da ne bi učio ovu dovu: 'Allahume-k-sim lena min hašjetike ma jehulu bejnena ve bejne me'asike, ve min ta'atike ma tubelliguna bihi dženneteke, ve mine-l-jekini ma tuhevvinu bihi 'alejna musibati-d-dunja, ve mett'iana bi esma'ina ve ebsarina ve kuvvatina ma ahjejtana, vedž'alhu-l-varise minna, vedž'al se'rena ala men zalemena, vensurna ala men adana, ve la tedž'al musibetena fi dinina, ve la tedž'ali-d-dunja ekbere hemmina ve la meblega ilma, ve la tusallit alejna**

¹⁵ Bilježe Buharija, br. 2856., i Muslim, br. 30., i ovo je njegova verzija.

¹⁶ Hadis je ispravan, a bilježe ga Ahmed, br. 10420., i Tirmizi, br. 3433., i ovo je njegova verzija.

men la jerhamuna (Allahu naš, podari nam bogobozajnost koja će nas spriječiti da Ti budemo nepokorni i podari nam da Ti budemo pokorni kako bismo ušli u Tvoj Džennet, i podari nam jako uvjerenje da si Ti svi odredio, a koje će nam olakšati da prođemo kroz ovosvjetske nedaće, i podari da nam naš sluh, vid i naša snagu budu od koristi sve dok smo živi, a i nakon što preselimo, pomози nas protiv naših neprijatelja, odagnaj od nas nedaće koje štetno utiču na našu vjeru i ovosvjetske blagodati ne učini našim jedinim ciljem, i preokupacijom naših misli, ne dozvoli na nam vlada onaj ko nije milostiv prema nama.¹⁷

Pravila kojih se treba pridržavati učenik

1. Iskrenost prilikom traženja znanja

Allah Uzvišeni veli: *A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je - ispravna vjera.* (El-Bejjine, 5.)

2. Ispravno sjedenje prilikom traženja znanja

¹⁷ Hadis je dobar, a bilježi ga Tirmizi, br. 3502. Pogledaj: *Sahihu-l-Džami'*, br. 1268.

Omer, radijallahu anhu, je rekao: „**Jednog dana, dok smo sjedili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pomoli se prema nama čovjek izrazito bijele odjeće, izrazito crne kose, na njemu se nisu vidjeli tragovi putovanja, a niko od nas ga nije poznao. Sjeo je pored Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i prislonio svoja koljena uz njegova, a ruke je stavio na svoje natkoljenice...**“¹⁸

Enes b. Malik veli: „**Jedne prilike je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao, pa je Abdullah b. Huzafe ustao i upitao: 'Ko je moj otac?' Odgovorio mu je: 'Tvoj otac je Huzafe.' Zatim je kazao: 'Pitajte me.' Tada je Omer sjeo na koljena i kazao: 'Zadovoljni smo da nam je Gospodar bude Allah, da nam vjera bude islam i da nam je poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.'** A zatim je ušutio.“¹⁹

3. Interesovanje za provođenjem vremena u kružoocima gdje se stiče znanje i vođenje brige o tome gdje će se sjesti kada se dođe, a ljudi su već u halki.

Ebu Vakid Lejsi prenosi da su se, dok je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa ljudima bio u džamiji pojavila trojica ljudi, od kojih su dvojica ostala, a jedan je otišao. Jedan od njih je našao prazno mjesto u kružooku i sjeo, drugi je sjeo iza ljudi, dok se treći nije zadržavao,

¹⁸ Bilježe Buharija, br. 50., i Muslim, br. 8., i ovo je njegova verzija.

¹⁹ Bilježi Buharija, br. 93.

nego je otišao. Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završio sa govorom, kazao je: „Zar nećete da vam obavijestim o toj trojici ljudi? Jedan od njih se približio Allahu, pa se i Allah njemu približio, drugi se postidio, pa se i Allah njega postidio, a treći se okrenuo pa se i Allah od njega okrenuo.“²⁰

4. Sjedenje u halki (kružooku) prilikom slušanja predavanja

Enes b. Malik prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „Kada budete prolazili pokraj džennetskih bašči zastanite. Rekoše: 'A šta su to džennetske bašče?' Poslanik reče: 'To su mjesta na kojima se spominje Allah.'“²¹

5. Poštivanje učenih i starijih

Allah Uzvišeni kaže: *O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njima glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne primijetite.* (El-Hudžurat, 2.)

I kaže: *O vjernici, kad vam se kaže: Načinite mjesta drugima tamo gdje se sjedi - vi naćinite, pa i vama će Allah mjesto naćiniti; a kad vam se rekne:*

²⁰ Bilježe Buharija, br. 66., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 2176.

²¹ Hadis je dobar, a bilježe ga Ahmed, br. 12551., i Tirmizi, br. 3510.

Dignite se - vi se dignite - Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje. - A Allah dobro zna ono što radite. (El-Mudžadela, 11.)

Enes b. Malik kaže: „**Jedan starac je stigao tražeći Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ljudi nisu požurili da mu načine mjesto (prolaz), pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: 'Nije naš onaj ko nije samilostan prema mladima i ko ne poštuje starije.'**“²²

6. Šutnja i slušanje dok učeni pričaju

Džerir prenosi da mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na oprosnom hadždžu kazao: „**Reci ljudima neka šute i slušaju.**“ Pa nakon što im je to kazao, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im je uputio sljedeće riječi: „**Nemojte se nakon mene vraćati u nevjerovanje ubijajući jedni druge.**“²³

7. Ukoliko nešto ne razumije, učenik treba pitati učitelja kako bi mu pojasnio

Ibn Ebi Mulejke prenosi da je Aiša, kada nešto ne razumije, uvijek pitala kako bi joj se pojasnilo.

²² Hadis je ispravan, a bilježe ga Tirmizi, br. 1919., i ovo je njegova verzija, i Buhari u djelu *El-Edebu-l-mufred*, br. 363.

²³ Bilježe Buharija, br. 121., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 65.

Jedne prilike Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Ko bude polagao račun biće kažnjen.**“ Aiša je tada upitala: „**Zar Allah ne kaže: I lagano će račun položiti. On je odgovorio: 'To je predočavanje postupaka, ali onaj koji detaljno bude pitan za svoja djela biće kažnjen.'**“²⁴

8. Vođenje brige o onome što se naučilo napamet, bilo da se radi o Kur'anu ili nečemu drugome

Ebu Musa prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Budite u čvrstoj vezi sa Kur'anom, jer tako mi Onoga u čijoj Ruci je moja duša, doista se Kur'an brže zaboravlja nego što se zavezana deva oslobodi užeta sa kojim je vezana.**“²⁵

9. Pažnja prilikom slušanja predavanja

Allah Uzvišeni veli: *U tome je, zaista, pouka za onoga ko razum ima ili ko sluša, a priseban je.* (Kaf, 37.)

²⁴ Bilježe Buharija, br. 103., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 2876.

²⁵ Bilježe Buharija, br. 5033., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 791.

10. Izlazak zbog sticanja znanja i prolaženje kroz teške situacije kako bi se došlo do njega, te konstantna poniznost i skrušenost

Ibn Abbas prenosi da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: „**Jedne prilike, dok je Musa bio među Sinovima Israilovim, došao je neki čovjek i upitao: 'Ima li iko učeniji od tebe?' Musa mu reče: 'Ne, nema niko učeniji od mene.' Tada mu je Allah objavio: 'Ima jedan Moj rob koji je učeniji od tebe, a zove Hidr.'** Nakon toga je Musa potražio mogućnost i raspitao se kako da ode do njega. Allah mu je dao ribu kao znak i rečeno mu je: 'Kada izgubiš ribu, vrati se nazad i naći ćeš Hidra.' Dječak koji je sa njim bio, kazao je: 'Vidi! - kad smo se kod one stijene svratili, ja sam zaboravio onu ribu - sam šejtan je učinio da je zaboravim, da ti je ne spomenem.' E, to je ono što tražimo! - reče Musa, i njih dvojica se vratiše putem kojim su bili došli, i nađoše Hidra. Ovo kazivanje je Uzvišeni Allah spomenuo u Kur'anu.“²⁶

11. Ulaganje truda kako bi se što više znanja skupilo

Allah Uzvišeni kaže: *Mogu li da te pratim - upita ga Musa - ali da me poučiš onome čemu si ti ispravno poučen?* (El-Kehf, 66.)

²⁶ Bilježe Buharija, br. 74., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 2380.

Ebu Hurejre prenosi da je Poslanik, sallallahu alejh ve sellem, upitan o naj sretnijim ljudima koji će zaslušiti njegovo zagovaranje, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Nisam ni mislio, o Ebu Hurejre, da će me neko drugi, osim tebe pitati za ovaj hadis, jer ja znam da se ti mnogo trudiš, a naj sretniji koji će zaslužiti moje zauzimanje je onaj ko iskreno kaže la ilahe illellah.**“²⁷

12. Pisanje onoga što se uči

Prenosi se da je Ebu Džuhejfe upitao Aliju: „**Imate li knjigu? Alija mu odgovori: 'Ne, osim Allahovu Knjigu, ili razumjevanje koje je podareno muslimanu ili ove listove.'** A šta je u tim listovima, upitao sam, a on odgovori: **'Otkupnina za ubistvo, oslobađanje zarobljenika i da se musliman ne ubija zbog toga što je ubio nemuslimana.**“²⁸

Prenosi se da je Ebu Hurejre kazao: „**Niko nije znao više hadise od mene osim Abdullah b. Amr, jer on je pisao, a ja nisam.**“²⁹

13. Ukoliko se stidi da postavi pitanje, učenik treba od nekog drugog zatražiti da pita ono što ga interesuje

²⁷ Bilježi Buharija, br. 99.

²⁸ Bilježi Buharija, br. 111.

²⁹ Bilježi Buharija, br. 113.

Alija veli: „**Bio sam od ljudi kojima se puno pojavljivao mezz³⁰ ali sam se stidio da o tome pitam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iz razloga što je moja supruga bila njegova kćerka, te sam zatražio od Mikdada b. Esveda da pita o tome. On je pitao, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: 'Ne treba se radi toga kupati, nego samo očistiti mjesto na kojem se ta tekućina pojavila, a nakon toga se treba abdestiti.**“³¹

14. Učenik treba da iskoristi prisustvo učenjaka i da ga pita ono što ga zanima

Ibn Abbas veli: „**Jedna je žena za vrijeme hadždža podigla svoje dijete i upitala: 'O Allahov Poslaniče, da li i ovo dijete ima hadždž?' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odgovorio: Da, a nagrada hadždža pripada tebi.**“³²

15. Učenik treba, prilikom slušanja predavanja, da se što više približi predavaču

Semure b. Džundub prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Prisustvujte**

³⁰ Mezz je tekućina koja izlazi iz spolnog organa, a koja se javlja zbog razmišljanja o spolnom odnosu.

³¹ Bilježe Buharija, br. 269., i Muslim, br. 303., i ovo je njegova verzija.

³² Bilježi Muslim, br. 1336.

mjestima gdje se Allah spominje, približite se imamu, a ko se bude udaljavao i u Džennetu će ako u njega uđe, biti u začelju.³³

16. Prilikom predavanja učenik treba de se okiti lijepim ponašanjem

Allah Uzvišeni kaže: *O vjernici, kad vam se kaže: „Načinite mjesta drugima tamo gdje se sjedi.“ - vi načinite, pa i vama će Allah mjesto načiniti; a kad vam se rekne: „Dignite se!“ - vi se dignite - Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje. - A Allah dobro zna ono što radite.* (El-Mudžadele, 11.)

Ibn Omer prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Neka niko nikog ne diže sa njegovom mjesta, nego se raširite i jedni drugima načinite mjesto.**“³⁴

Ebu Hurejre prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Ko ustane sa mjesta na kojem je sjedio, pa se ponovo vrati, on je najpreči da na njega sjedne.**“³⁵

³³ Hadis je dobar, a bilježi ga Ebu Davud, br. 1108.

³⁴ Bilježe Buharija, br. 6270., i Muslim, br. 2177., i ovo je njegova verzija.

³⁵ Bilježi Muslim, br. 2179.

Džabir b. Semure veli: „**Kada bismo dolazili kod Poslanika, sallallah alejhi ve sellem, svako bi sjeo tamo gdje se kružook završavao.**“³⁶

17. Savjetovanje sa učenim ljudima po svim pitanjima

Abdullah b. Amr veli: „**Došao je neki čovjek kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i tražio dozvolu da se bori na Allahovom putu, a Poslanik ga je upitao: 'Da li su ti roditelji živi?' Čovjek odgovori: 'Da jesu.' A Poslanik tada reče: 'Služeći njima ti se boriš na Allahovom putu.'**“³⁷

Abdullah b. Omer veli: „Na Hajberu je Omer b. Hattab dobio određeni plac kao ratni plijen, pa je došao Vjerovjesniku i rekao mu da je njegovo imanje u Hajberu najkorisnije i njemu najdraže i zatražio savjet kako da ga učini trajnom sadakom. Poslanik mu je rekao da će najbolje učiniti ako ga izuzme iz svog posjeda i odredi da se ubuduće neće moći „ni prodati, ni naslijediti, niti pokloniti“. Kada je saslušao savjet Poslanikov, Omer bin Hattab određuje da se prihodi njegova imanja u Hajberu imaju koristiti za potrebe: siromaha, njegove rodbine, otkup robova, za ratnike, putnike i goste, a nema grijeha i

³⁶ Hadis je ispavan, a biježe ga Ebu Davud, br. 4825., i Tirmizi, br. 2725.

³⁷ Bilježe Buharija, br. 3004., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 2549.

da se upravnik koristi za svoju ishranu na umjeren način kao i da nahrani svoga prijatelja.³⁸

³⁸ Bilježe Buharija, br. 2772., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 1632.